

schoolverbeterprogramma

Actie op ambitie

Geachte relatie,

Zoals u ongetwijfeld wel weet, ondertekenden de PO-Raad en het ministerie van OCW op 17 januari 2012 het 'Bestuursakkoord PO-Raad - OCW 2012 - 2015'. Dit akkoord steunt uw inzet om de kwaliteit van het primair onderwijs verder te verbeteren en de opbrengsten te verhogen.

'Onderwijs met Lev' en 'High5-Onderwijsadvies' hebben de ambities uit het bestuursakkoord bestudeerd en gekeken waar en hoe zij een bijdrage kunnen leveren aan het verwezenlijken van (een deel van deze) ambities. Dit heeft geresulteerd in het schoolverbeterprogramma: 'Actie op ambitie'. Met dit programma richten we ons met name op de volgende ambities:

- 1 Scholen werken opbrengstgericht.
- 2 Schoolbesturen formuleren meetbare doelen voor het beoordelen van de eigen leerlingprestaties.
- 3 Er zijn geen zwakke scholen meer.
- 4 Leerkrachten volgen en analyseren systematisch de voortgang in de ontwikkeling van hun leerlingen. Ook stemmen leerkrachten de instructie, verwerking en onderwijstijd af op de verschillen in ontwikkeling van leerlingen.
- 5 Leerkrachten en schoolleiders werken voortdurend aan hun professionalisering en registreren zich als zodanig in het beroepsregister voor leraren en voor schoolleiders.

Aanpak

De genoemde ambities sluiten goed aan bij onze jarenlange ervaring en expertise. Onze aanpak is met name gericht op de verbetering van het primaire proces. Dit accent op het primaire proces is een bewuste keuze omdat onderwijsonderzoek herhaaldelijk aantoont dat wat in de klas gebeurt de grootste voorspeller

is voor hoge opbrengsten (zie o.a. *Wat werk op school, research in actie*, Robert J. Marzano, 2007/*Teach like a champion*, Doug Lemov, 2010 etc.).

Een ander bijkomstig voordeel is dat daarmee ook een groot deel van het huidige inspectiekader afgedekt is.

Modules

Aan iedere module kan coaching op de werkvloer + een externe audit gekoppeld worden. Wanneer er gekozen wordt voor coaching op de werkvloer pleiten we voor een constructie waarbij de schoolleider 'meedraait' tijdens dat coachingsproces. Op deze manier snijdt het (opbrengstgerichte) mes aan twee kanten.

Voor alle modules geldt dat wij maatwerk leveren afhankelijk van uw behoefte en/of beginsituatie. Zo kunt u kiezen voor meer of minder bijeenkomsten, intensievere coaching, videobegeleiding, werkbijeenkomsten, etc. Die wens zal echter wel bepalend zijn voor wat uiteindelijk bij het lerarenregister aangeleverd en in het bekwaamheidsdossier opgenomen kan worden.

Toepassen van het geleerde

Uiteraard hebben we het lerarenregister gekoppeld aan 'Actie op ambitie'. Het volgen van een cursus betekent echter niet automatisch dat leerkrachten ook daadwerkelijke vaardiger zijn geworden c.q. deze vaardigheden effectief weten in te zetten in hun onderwijspraktijk. Dit is dan ook de reden dat we ons middels 'opbrengstgerichte audits' met name richten

op het toepassen van het geleerde. Met deze audits door een derde zetten we net even dat extra stapje waardoor schoolleiders - gezien de verplichtingen vanuit de Wet Bio-relevante informatie krijgen aangedragen t.b.v. het bekwaamheidsdossier en de te voeren functionerings- en beoordelingsgesprekken.

Modules	Scholing/studiebijeenkomsten		pagina nummer	
1 Opbrengstgericht denken	2			6
2 Een opbrengstgerichte klassencultuur (klassenmanagement)	5	Onderbouw	1	7
3 Effectieve instructie en gedifferentieerde instructie	2	Rekenen	2	8
		Lezen	2	
4 Aanvullende effectieve (didactische) strategieën	2	Reken	1	9
		Lezen	2	
		- voorbereidend		
		- aanvankelijk, etc.		
5 Zelfstandig werken	3			10
6 Coöperatieve werkvormen	4			11
7 Handelingsgericht werken	5	Onderbouw	1	12
8 Werken met een afwijkend perspectief (ind. leerlijn)		Bovenbouw	4	13
9 Opbrengstgericht leiderschap (directie)	4			14
10 Opbrengstgerichte zorgcoördinatie (IB)	4			15
11 Educatief partnership	2			16

Modules

1 Opbrengstgericht denken

Tijdens de verschillende bijeenkomsten krijgt u o.a. antwoord op de volgende vragen:

- 1 Op welke manieren kunnen we de prestaties van leerlingen positief beïnvloeden?
- 2 Wat heeft het meeste effect (en waarom) + waar dien je mee te beginnen?
- 3 Wat is de juiste mentale instelling om hoge opbrengsten bij leerlingen te genereren? Die instelling kenmerkt zich door hoge verwachtingen. Die hoge verwachtingen komen tot uitdrukking in verschillende technieken:
 - Leerlingen leren dat 'k weet niet' niet geldt
 - Alleen het helemaal goede antwoord is goed
 - Het is alleen goed als de formulering correct is

2 Een opbrengstgerichte klassencultuur (klassenmanagement)

Tijdens de verschillende bijeenkomsten krijgt u o.a. antwoord op de volgende vragen:

- 1 Wat zijn de voorwaarden opdat een cultuur ontstaat waarin leerlingen hard werken, zich positief gedragen, zich sociaal-emotioneel ontwikkelen en hun best doen? Te denken valt aan discipline, aanmoedigen van positief gedrag, gezag over leerlingen, invloed op de leerlingen en bezieling bij de leerlingen. In de module gaat het o.a. over:
 - De klas binnenkomen
 - Strakke overgangen
 - Rechtop zitten
 - Gebaren
 - Pluimen
- 2 Hoe zorgen we voor een voldoende orde en verwachtingen over elkaars gedrag? Hoe zorgt de leerkracht voor kordaat, rustig en krachtig optreden opdat de leerlingen hun opdrachten als vanzelfsprekend uitvoeren. Te denken valt aan:
 - 100% stilte als de leerkracht iets wil zeggen
 - Correctie van leerlingen
 - Klare taal hanteren
 - Direct nog eens doen
 - Oog voor detail
 - Niet waarschuwen
- 3 Hoe kun je werken aan karakter en vertrouwen van de leerlingen? Praten met leerlingen is balanceren op een slap koord. Daar horen regels bij. Bijvoorbeeld:
 - Terechtwijzingen positief inkleden
 - Het niet verwarren van lof en erkenning van goed gedrag
 - Warm en streng zijn tegelijk
 - Plezier hebben in de klas
- 4 Welke succesfactoren gaan er schuil achter een goed klassenmanagement en waarom is dat zo belangrijk? Te denken valt aan:
 - Planningsbeslissingen vs ad hoc beslissingen
 - Regels & routines
 - De inrichting van het lokaal
- 5 Wat behoort tot een goede voorbereiding op je les? We kunnen denken aan:
 - Lesdoelen en de opbouw naar een meetbaar doel
 - Zichtbaarheid van het lesdoel
 - De dagelijkse lesplanning

3 Effectieve instructie en gedifferentieerde instructie

Tijdens de verschillende bijeenkomsten krijgt u o.a. antwoord op de volgende vragen:

- 1 Een effectieve les kent een aantal vaste stappen. Door deze stappen te doorlopen kan de leerkracht meer structuur, meer ondersteuning en meer systematische instructie bieden. Deze stappen vinden we terug in het model directe instructie, maar welke stappen zijn dit precies en wanneer voer je ze goed uit?
 - Het activeren van (voor het lesdoel) relevante voorkennis
 - Het aangeven van een (concreet) lesdoel
 - Het geven van een goed opgebouwde instructie
 - Het begeleid oefenen
 - Het verwerken van aan het lesdoel gerelateerde verwerkingsstof
 - Het afronden van de les gericht op het lesdoel
 - Het geven van goede feedback in alle bovenstaande fasen
- 2 In een effectieve les verschuift de verantwoordelijkheid voor kennis en vaardigheid van de leerkracht naar de leerling. Hoe kunnen we dit binnen het model voor directe instructie effectief realiseren? Bijvoorbeeld:
 - De leerlingen naar het puntje van de stoel brengen
 - Complexe vaardigheden opsplitsen
 - Aantekeningen maken
 - Rondlopen
 - Actieve leerlingen
 - Nagaan of de leerlingen nog begrijpen
 - Voldoende oefenen
- 3 Hoe is het model directe instructie toe te passen in een combinatieklas?

4 Aanvullende effectieve (didactische) strategieën

Tijdens de verschillende bijeenkomsten krijgt u o.a. antwoord op de volgende vragen:

- 1 Met het toepassen van het model directe instructie wordt al een goede stap gezet in de richting van effectief onderwijs, maar hoe haalt een excellente leerkracht het maximale rendement uit dit model? Hoe houd je vaart in de les, opdat de leerlingen geconcentreerd blijven?
- 2 Hoe kan de leerkracht zorgen voor afwisseling tussen tragere momenten van reflectie en herhaling en snelle bruisende actie?
- 3 Welke didactische strategieën zijn bewezen effectief en waarom? Bijvoorbeeld:
 - Identificeren van overeenkomsten en verschillen
 - Samenvatten en notities maken
 - Nonverbale representaties
 - Vragen/hypothese formuleren en hypothesen testen
 - Niet onverwachte, systematische, positieve bliksembeurten
 - In koor antwoorden
 - Op snelheid in korte tijd veel vragen stellen
- 4 Wanneer pas je welke strategie toe? Effectieve didactische strategieën in relatie tot leerstof en het model directe instructie.

Let op:

In deze module 4 wordt gefocust op specifieke technieken die een positief effect hebben op de taakgerichtheid van leerlingen. Om de taakgerichtheid te vergroten zijn de modules 2 en 3 te beschouwen als basis-modules.

5 Zelfstandig werken

Tijdens de verschillende bijeenkomsten krijgt u o.a. antwoord op de volgende vragen:

- 1 Kunnen de leerkrachten substantieel meer aandacht besteden aan instructie doordat kinderen optimaal zelfstandig kunnen werken? Bijvoorbeeld:
 - Het hanteren van een geavanceerd takensysteem, waarbij in de taaktoedeling aangesloten wordt op de verschillen in onderwijsbehoeften van de leerlingen
- 2 Wordt de zelfstandigheid en het leren van leerlingen onder eigen verantwoordelijkheid geprikkeld? Bijvoorbeeld:
 - Het toepassen van een afgesproken systeem van zelfcorrectie door de school
 - Kinderen zelf keuzes in planning en vorm van uitvoering van hun taken laten maken
- 3 Wordt er gereflecteerd op de periode van zelfstandig werken en worden leerlingen zo verder gebracht in hun ontwikkeling. Bijvoorbeeld:
 - Door het houden van inhoudelijk sterke voor- en nabesprekingen

6 Coöperatieve werkvormen

Tijdens de verschillende bijeenkomsten krijgt u o.a. antwoord op de volgende vragen:

- 1 Is samenwerken in de les hetzelfde als toepassen van coöperatieve leerstrategieën?
 - De basisprincipes
 - De bouwstenen(GIPS)
- 2 Hoe en welke verschillende coöperatieve teams kan ik samenstellen?
- 3 Welke didactische werkvormen zijn in mijn klas geschikt?
 - Geschikte didactische werkvormen voor onder- midden- en bovenbouw
 - Geschiktheid van werkvormen
 - Toepasbaarheid van didactische werkvormen
- 4 Wat vraagt het van mijn klassenmanagement om coöperatief te werken?
 - Inrichting, afspraken en regels
- 5 Welke sociale vaardigheden zijn van belang en hoe leer ik die mijn kinderen aan?
 - Basisvaardigheden
 - Aanleren van sociale vaardigheden
 - Reflectie op de leeractiviteit

7 Handelingsgericht werken

Tijdens de verschillende bijeenkomsten krijgt u o.a. antwoord op de volgende vragen:

- 1 Hoe verzamel en analyseer je verzamelde gegevens opdat je de aard van de zorg voor je leerlingen kunt bepalen? Te denken valt aan:
 - Samenstellen van geavanceerde groepsoverzichten: harde getallen maar vooral ook zachte gegevens
 - Analyseren van methodegebonden en methodeonafhankelijke toetsresultaten
 - Observaties, correctie van leerlingwerk
 - Gesprekken met leerlingen en ouders
- 2 Waar dienen groeps(organisatie)plannen toe? Bijvoorbeeld:
 - Om opbrengstgericht te kunnen werken
 - Om de afstemming van het onderwijs te verantwoorden
 - Om je zorg en begeleiding m.b.t. risicoleerlingen te verantwoorden, d.w.z. individuele handelingsplannen worden opgenomen in de groepsplannen
- 3 Welke kopjes bevat een groepsplan? Wat is de looptijd van een groepsplan?
- 4 Hoe verantwoordt de leerkracht de zorg vanuit het groepsplan, de analyses van methodegebonden en methodeonafhankelijke toetsen, observaties, gesprekken, enzovoort?
 - Zichtbaar maken dat de zorg planmatig wordt uitgevoerd
 - Verantwoording van de effecten van de zorg

8 Werken met een afwijkend perspectief (ind. leerlijn)

Tijdens de verschillende bijeenkomsten krijgt u o.a. antwoord op de volgende vragen:

- 1 Niet voor alle leerlingen is het qua leerstof het eindperspectief groep 8 weggelegd, maar wat moet ik ze in ieder geval aan bieden om een goede aansluiting met het VO te realiseren?
 - Passende perspectieven voor taal en rekenen
 - Inzet van middelen
- 2 Hoe ga ik het onderwijs in de bovenbouw voor leerlingen met een afwijkend perspectief organiseren?
- 3 Welke doelen streef ik na als het eindperspectief groep 8 niet haalbaar is?
 - Formuleren van eind- en tussendoelen
 - De ontwikkeling van deze leerlingen volgen
 - Ouders betrekken bij het realiseren van een passend onderwijs(zorg) arrangement?

9 Opbrengstgericht leiderschap (directie)

Tijdens de verschillende bijeenkomsten krijgt u o.a. antwoord op de volgende vragen:

- 1 De leerkracht kan de leerresultaten van de leerlingen het meest direct beïnvloeden, maar ook de schoolleider kan middels het leidinggeven aan zijn/haar team en de inrichting van zijn/haar school invloed uitoefenen op de leerresultaten van leerlingen. Welke gedragingen van de schoolleider zijn verbonden met de professionele groei en prestaties van leerkrachten? Bijvoorbeeld:
 - Ondersteunen en evalueren van de instructie
 - Regelmatige communicatie met betrokkenen
 - Stimuleren van de professionele ontwikkeling
- 2 Welke gedragingen van de schoolleider zijn verbonden met de resultaten van leerlingen? Te denken valt aan:
 - Opstellen van schooldoelen
 - Coördineren van het curriculum
 - Waken over de instructietijd
 - Het creëren van een opbrengstgerichte cultuur
- 3 Welke gereedschappen / instrumenten heeft een opbrengstgerichte directeur tot zijn/haar beschikking?

10 Opbrengstgerichte zorgcoördinatie (IB)

Tijdens de verschillende bijeenkomsten krijgt u o.a. antwoord op de volgende vragen:

- 1 Waar wordt een planmatige en cyclische zorgcoördinatie door gekenmerkt?
 - Zorgroutes binnen de school
 - Heldere criteria
 - Heldere procedures
- 2 Welke taken en verantwoordelijkheden zijn er te onderscheiden binnen de effectieve zorgcoördinatie en wanneer voer je die goed uit?
 - Het verzamelen en analyseren van gegevens voor de datamuur
 - Beoordelen van de gegevens om de zorgstructuur te optimaliseren
 - Uitvoeren van de gesprekkencyclus
 - Coaching en begeleiding
 - Methodieken en materialen aandragen voor leerlingen die een bovengemiddelde of te geringe ontwikkeling door maken
 - Hiaten in de leerlijnen opsporen en aanvullingen hiervoor aandragen
- 3 Welke gereedschappen / instrumenten heeft een opbrengstgerichte IB-er tot zijn/haar beschikking?

11 Educatief partnerschap

Tijdens de verschillende bijeenkomsten krijgt u o.a. antwoord op de volgende vragen:

- 1 Door ouders (en buurt) te betrekken bij het onderwijs, worden de ontwikkelkansen van kinderen vergroot. Wat zijn kenmerken van een positieve (lees: opbrengstverhogende) ouderbetrokkenheid? Bijvoorbeeld:
 - De school als leefgemeenschap waar ouders ook deel van uitmaken
 - Partners zijn gelijkwaardig, niet gelijk
 - Partners doen moeite elkaars perspectief op opvoeding te leren kennen, gaan de dialoog aan en investeren in een vertrouwensrelatie
 - Partnerschap impliceert wederzijdse betrokkenheid
- 2 (Effectieve) mogelijkheden om de betrokkenheid en de ondersteuning van ouders positief te beïnvloeden. Te denken valt aan:
 - Onderwijspanel
 - Onderwijscafé
 - Koffie-ochtenden
 - Interactieve workshops voor en door ouders
- 3 Wat wordt onze eerste stap in het realiseren van een meer opbrengstgerichte ouderbetrokkenheid?

Contact

Duco Creemers

06 27 22 56 41

info@high5onderwijsadvies.nl

high5onderwijsadvies.nl

Contact

Lex Gall

06 23 99 40 21

lgall@onderwijsmetlev.nl

onderwijsmetlev.nl

Wiebren de Jong

06 57 33 13 16

wdejong@onderwijsmetlev.nl

onderwijsmetlev.nl

